

PerunaRannikko

Perunantuotannon kehittämissuunnitelma – esiselvitys

Anu Markus, Elina Virtanen, Erkki Joki-Tokola
ja Anna Sipilä (toim.)

MTT:n selvityksiä 123
23 s.

PerunaRannikko
Perunantuotannon kehittämissuunnitelma
– esiselvitys

Anu Markus, Elina Virtanen, Erkki Joki-Tokola ja Anna Sipilä (toim.)

ISBN 952-487-047-9 (Painettu)
ISBN 952-487-048-7 (Verkkajulkaisu)
ISSN 1458-509X (Painettu)
ISSN 1458-5103 (Verkkajulkaisu)
<http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts123.pdf>

Copyright

MTT

Kirjoittajat

Julkaisija ja kustantaja

MTT, 31600 Jokioinen

Jakelu ja myynti

MTT, Tietohallinto, 31600 Jokioinen

Puhelin (03) 4188 2327, telekopio (03) 4188 2339

sähköposti julkaisut@mtt.fi

Julkaisuvuosi

2006

Kannen kuva

MTT Ruukin kuva-arkisto

Painopaikka

Strålfors Information Logistics Oy

PerunaRannikko

Perunantuotannon kehittämissuunnitelma – esiselvitys

Anu Markus, Elina Virtanen, Erkki Joki-Tokola, Anna Sipilä (toim.)

MTT, Biotekniikka ja elintarviketutkimus, Siemenperunabiotekniikka, Tutkimusasemantie 15, 92400 Ruukki, etunimi.sukunimi@mtt.fi

Tiivistelmä

Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan rannikkoseutu on merkittävää perunantuotantoaluetta. Alueella viljeltiin vuonna 2003 noin 18 % koko maan peruna-alasta. Pohjois-Pohjanmaan erityispiirteenä on siemenperunantuotannon keskittyminen alueelle.

Toimintaympäristön muutokset ovat lisänneet painetta peruna-alan kehittämiseen. Aloite kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman tekoon tuli peruna-alan toimijoilta ja kehittämishankkeiden rahoittajataholta TE-keskuksesta. Kehittämissuunnitelman esiselvitys ja sen pohjana oleva kehitystarvekartoitus on tehty MTT Ruukin esiselvityshankkeena.

Kehittämistarvekartoituksessa kuultiin alueen peruna-alan toimijoita. Mukana oli perunanviljelijöitä sekä yritys-, neuvonta- ja tutkimussektorin edustajia. Toimijoiden mielestä hanketoiminta on alan kehittämisen kannalta tärkeää, ja monet aikoivat osallistua hanketoimintaan lähitulevaisuudessa. Kehittämishankkeiden tulisi kohdistua tuotannon kannattavuuteen vaikuttaviin asioihin. Yhteistoiminnan lisääminen sekä toiminnan ja tuotteiden laatuasiat koettiin tärkeiksi.

Kartoituksen perusteella tehdyssä nelikenttäanalyysissä koottiin yhteen alueen perunatuotantomerialan vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkat. Näiden perusteella laadittiin PerunaRannikko -alueen visio ja kuusi eri toimenpide-ehdotusta peruna-alan kehittämiseen.

Avainsanat: perunantuotanto, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, kehittämissuunnitelmat, tuotekehitys, yhteistyö, koulutus

---

PotatoCoast

Development Plan – Pre-study

Anu Markus, Elina Virtanen, Erkki Joki-Tokola, Anna Sipilä (ed.)

MTT Agrifood Research Finland, Biotechnology and Food Research, Tutkimusasemantie 15, FIN-92400 Ruukki,
firstname.lastname@mtt.fi

Abstract

The coastal region of Central and Northern Ostrobothnia is significant for Finnish potato production. In 2003, about 18 % of Finland's total potato area was in that area. Most of Finnish seed potatoes are cultivated in Northern Ostrobothnia.

Changes in the operational environment force potato business to develop their operations. Both actors of potato business and financiers of development projects have put forward to a comprehensive development plan. The basis of this plan was a survey of developmental needs in the area.

In the survey, many actors of local potato business were heard. Potato farmers and people representing for companies, advisor organisations and research activities participated in the survey. Actors of potato business regard project activities important for developing. Many of them are going to participate in project activities in the near future. Projects should be concentrated on items that interact with profitability. In addition, cooperation and quality were considered important.

In SWOT analysis the strengths, weaknesses, opportunities and threats of potato business were gathered. In addition, the vision of PotatoCoast and six proposals of action were formulated.

Keywords: potato production, Northern Ostrobothnia, Central Ostrobothnia, development plans, product development, cooperation, education

---

Alkusanat

Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa muodostavat maantieteellisesti perunanviljelyn alueen, jossa on helppo toteuttaa alan kehittämistoimenpiteitä koordinoitusti. PerunaRannikko-perunantuotannon kehittämissuunnitelman esiselvityksen toteutti MTT Ruukki Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen EMOTR -rahoituksella. Esiselvityksen tavoitteena oli kartoittaa PerunaRannikko -alueen kehittämistarpeet ja koota tarpeisiin pohjautuvan kehittämissuunnitelman suunnittelua ja toteutusta varten keskeisimmät toimenpiteet. PerunaRannikko-kehittämissuunnitelman esiselvitystyö kattoi alan toimijat ja heidän roolinsa, tuotannon sekä jo meneillään olevan alan kehitystyön. Esiselvitystyö toteutettiin kyselyin, haastatteluin ja alan toimijoiden tapaamisilla.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	7
2	Perunantuotannon nykytila PerunaRannikko -alueella	8
2.1	Perunantuotannon kehittäminen osana maakunnallisia kehittämisstrategioita.....	8
2.2	PerunaRannikon alueelliset vahvuudet.....	8
2.3	Toimintaympäristö.....	10
2.4	Aikaisempi kehittämistyö	11
2.5	Toimintaympäristön muutosten asettamat haasteet tulevaisuudessa.....	12
3	PerunaRannikko – perunantuotannon kehittämistarvekartoituksen tulokset ja tärkeimmät kehittämisalueet	14
3.1	Kehittämistarvekartoitus	14
3.2	PerunaRannikko -alueen nelikenttäanalyysi (SWOT-analyysi)	14
3.2.1	Vahvuudet käyttöön	15
3.2.2	Heikkouksien parantaminen	16
3.2.3	Mahdollisuuksien hyödyntäminen	17
3.2.4	Uhkiin varautuminen.....	17
4	PerunaRannikko -alueen visio ja toimenpide-ehdotukset.....	18
4.1	Visio.....	18
4.2	Konkreettiset toimenpide-ehdotukset	18
4.2.1	Tutkimustiedon vienti tehokkaammin kentälle	18
4.2.2	Koneyhteistyön lisääminen perunatilojen välillä	19
4.2.3	Tuotekehitys	19
4.2.4	Suurkeittiöperunan laatuketju kuluttajalle.....	20
4.2.5	Perunakoulutuksen organisoiminen	20
4.2.6	Ruokaperunan viennin edistäminen	20
4.3	Koko kehittämistoiminnan koordinoimisen tärkeys	21
	Kirjallisuus	22

1 Johdanto

Peruna on Pohjanmaan rannikkoalueella varsin merkittävä viljelykasvi. Tuotantoketjussa on tärkeää, että kaikki osapuolet menestyvät omassa toiminnassaan. Viime vuosina alueen perunantutkimus on lisääntynyt huomattavasti, ja siemenperuna-alan yritys kentässä on tapahtunut muutoksia. Toimintaympäristön muutokset, esimerkiksi kansainvälistyminen, kauppaliikkeiden ketjuuntuminen, muuttuneet ruokailutottumukset ja kustannustehokkuuden vaatimus, ovat luoneet selkeän tarpeen kartoittaa peruna-alan keskeisimpiä kehittämistarpeita Pohjanmaalla.

Kehittämiskartoitus sai alkunsa rannikkoalueen perunatoimialan kehittämistilaisuudessa, johon osallistui eri peruna-alojen edustajia Pohjois- ja Keski-Pohjanmaalta. Tilaisuudessa tuli esille erilaisia kehittämistarpeita, ja myös rahoittajan taholta viestitettiin kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman tarpeellisuudesta perunantuotantoalalle. Asian yksityiskohdaisempaa käsittelyä jatkettiin nimetyllä työryhmäkokoontamalla.

Hankerahoitus haettiin MTT Pohjois-Pohjanmaan tutkimusaseman esiselvityshankkeelle, jonka puitteissa tämä peruna-alan toimijoiden yhteisesti suunnittelema ja hyväksymä PerunaRannikko -alueen peruna-alan kehittämisohjelman esiselvitys on tuotettu. PerunaRannikko -alueeksi tässä suunnitelmassa käsitetään Pohjois-Pohjanmaalta Oulun, Raahen ja Ylivieskan seutukuntien vahvat perunanviljelyalueet ja Keski-Pohjanmaan Kokkolan seutukunnan alue. Kehittämisohjelman tavoitteeksi asetettiin alan keskeisimpien kehittämistarpeiden kartoittaminen ja toimenpide-ehdotusten esittäminen. Suunnitelman toivotaan olevan myös työväline peruna-alan kehittämistoiminnan rahoittajille.

Hankkeen puitteissa kartoitettiin tarpeita, joita PerunaRannikko -alueen peruna-alan toimijoilla on oman toimintansa kehittämisen suhteen. Lisäksi selvitettiin eri toimijoiden näkemyksiä tuloksekkaimmista kehittämistoimintatavoista, yhteistyön kehittämisestä, omasta sitoutumisvalmiudestaan sekä siitä, minkälaisin toimijakokoonpanoin eri toimintoja tulisi viedä eteenpäin.

Kehittämissuunnitelmaa laadittaessa on kuultu useimpia alueen peruna-alan toimijoita. Kyselyitä lähetettiin yhteensä 66 kpl Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan alueille. Vastausprosentti oli 65 %. Huomioon on otettu myös Keski-Pohjanmaan maaseutukeskuksen tekemä puhelinkysely alueella kesällä 2003 (17 kpl). Tämän lisäksi on käyty keskusteluita aiheeseen liittyen useiden alan toimijoiden kanssa. Tämän aineiston pohjalta koottiin yhteen keskeisimpinä esiin nousseet kehittämiskohteet ja -toimet. Näin ollen voidaan sanoa, että suunnitelmassa esitetyt linjaukset ovat alueen toimijoiden kesken yhteisesti hyväksytyjä.

2 Perunantuotannon nykytila PerunaRannikko -alueella

2.1 Perunantuotannon kehittäminen osana maakunnallisia kehittämisstrategioita

Suomen perunantuotanto keskittyy rannikkovyöhykkeelle, joka alkaa Pohjois-Pohjanmaalta ja ulottuu läpi Keski- ja Etelä-Pohjanmaan aina Satakuntaan ja Varsinais-Suomeen asti. Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan perunakeskittymän asema tuotantoalalla on tunnustettu niin maakunta- kuin valtakunnankin tasolla.

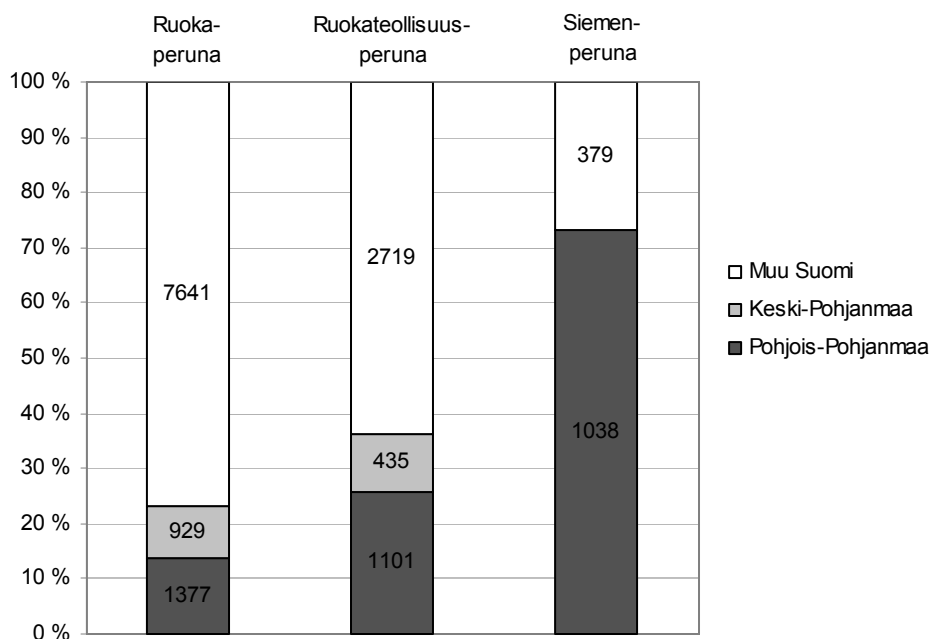
Pohjois-Pohjanmaan alueella perunantuotanto on yksi maakuntaohjelman perustoimialojen toimenpidekokonaisuuden painopistealoista. Maakunnallisesti visiona on 15 %:n osuus Suomen peruna-alasta vuoteen 2006 mennessä. Maakunnan rannikkoseutu on maan merkittävin siemenperunan tuottaja. Korkealaatuisella siemenperunalla on merkittäviä vientimahdollisuuksia. Maakunnan asema ruokaperunan tuotannossa on jatkuvasti vahvistunut. Alueen maatalouden kehittämisessä keskeisiä näkökulmia ovat mm. osaamiseen panostaminen sekä tutkimus ja tuotekehitys.

Keski-Pohjanmaan alueella maatalojen keskimääräinen peltopinta-ala on viime vuosina kasvanut lähes hehtaarin vuosivauhtia, ja maakunnallisena tavoitteena on kasvun jatkuminen. Alueen maatalouden vahvistuminen ja Keski-Pohjanmaan säilyminen vahvana ja kehittyvänä perusmaatalouden alueena myös perunantuotannon osalta nähdään tärkeänä. Tavoitteisiin pääsemisen keinoiksi maakuntaohjelmaan on kirjattu mm. kansalliseen ja EU:n maatalouspolitiikkaan vaikuttaminen alueen päätuotantosuintien toimintaedellytysten jatkamiseksi, tuotannollisten investointien edistäminen, viljelijöiden osaamisen tason nostaminen ja tietotekniikan käytön edistäminen.

2.2 PerunaRannikon alueelliset vahvuudet

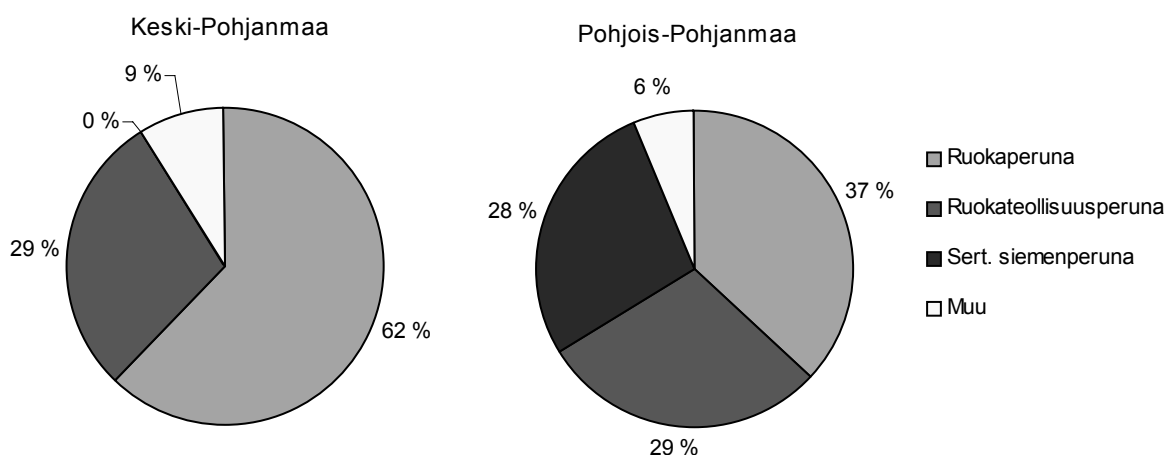
Joka alueella on omat vahvuutensa ja erityispiirteensä sekä alueelle luontainen elinkeinorakenne. Toiminnallisesti Pohjois- ja Keski-Pohjanmaa muodostavat yhdessä järkevän perunanviljelyn kehittämisalueen. Perunanviljely sijoittuu maakuntien rannikkoalueelle, Oulun, Raahen, Ylivieskan ja Kokkolan seutukuntiin. Näiden kahden maakunnan alueelle sijoittui vuonna 2003 n. 18 % koko maan perunanviljelyalasta, yhteensä 5 234 ha. Ruokaperuna-alasta PerunaRannikko -alueelle sijoittui vuonna 2003 n. 23 %, ruokateollisuusperuna-alasta n. 36 % ja siemenperunan viljelystarkastuksessa hyväksytystä tuotantoalasta n. 73 % (Peruna Suomi ry, 2004) (Kuva 1).

Olosuhteet perunanviljelylle PerunaRannikko -alueella ovat erinomaiset. Kivettömällä hietamailla viljely on vaivatonta. Meren läheisyys ja nopeasti lämpenevät maalajit pidentävät kasvukautta ja suojaavat halloilta. Lisäksi pitkän päivän kasvukausiolosuhteet suosivat perunaa.

Kuva 1. PerunaRannikko -alueen osuus koko maan viljelyaloista 2003 (ha, %) (PerunaSuomi ry 2004).

Pohjois-Pohjanmaan erityispiirteenä on Suomen siemenperunatuotannon keskittyminen alueelle (Kuva 2). Vuonna 2005 Pohjois-Pohjanmaalla viljeltiin sertifioitua siemenperunaa 1 496 hehtaarin alalla. Alueella ovat erinomaiset olosuhteet korkealuokkaisen siemenperunan tuotantoon. Maat ovat puhtaita kaikista perunan vaarallisista kasvintuhoojista, ja muidenkin perunan tautien esiintyminen on hyvin vähäistä. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsee yksi EU:n viidestä perunantuotannon High Grade -alueesta. Liminka ja Tyrnävä muodostavat siemenperunantuotannon suojavyöhykkeen, jolla on voimassa tiukat perunan kuljetusta, siirtoa ja valvontaa koskevat säännöt. Alue sai EU:n myöntämän High Grade -statuksen vuonna 1996.

Kuva 2. PerunaRannikko -alueen perunantuotantoalojen jakauma maakunnittain 2003 (PerunaSuomi ry 2004).

Sopivien viljelyolosuhteiden lisäksi Pohjois-Pohjanmaan vahvuutena on kaupungin ja maa-seudun vuorovaikutus, joka varsinkin Oulun lähialueen kunnissa on mahdollistanut tuloksekkaan yhteistyön kehittymisen maatalouden, elinkenoelämän ja korkean teknologian kesken. Menestyksen pohjana ovat voimakkaasti lisääntynyt monitieteellinen tutkimus ja poikkitieteelliset sovellutukset. Alueelle on vuosien työn tuloksena syntynyt peruna-alan vahva osaamisverkosto, johon kuuluu ammattitaitoisten viljelijöiden lisäksi alan yrityksiä ja tutkimusta. MTT Ruukin lisäksi perunaan liittyvää tutkimusta Pohjois-Pohjanmaan alueella tehdään Oulun yliopistossa.

Keski-Pohjanmaan perunantuotanto jakautuu ruoka- ja ruokateollisuusperunantuotantoon (Kuva 2). Voimakkaimmin perunantuotanto on keskittynyt Lohtajan, Himangan, Kälviän ja Kannuksen kuntien alueille. Alueelle ominaista on vahva viljelykulttuuri ja perusmaatalouden arvostus. Ruokaperunatilojen koko on alueella keskimääräistä suurempi ja ruokaperunavarastoja suhteessa viljelyalaan on enemmän kuin muissa maakunnissa. Alueella on isoja pakkaamoja, jotka toimittavat ruokaperunaa ympäri Suomea sekä vientiin. Ammattimaisia perunatiloja on n. 130.

2.3 Toimintaympäristö

Suomalaiset kuluttavat ruokaperunaa n. 60 kg henkeä kohden vuodessa. Perunasta suuri osa ostetaan nykyisin muunlaisessa muodossa kuin perinteisenä ruokaperunana. Perunan kulutustottumukset siirtyvät kohti helppoja, teollisesti valmistettuja tuotteita. Yhä suurempi osa perunankulutuksesta tapahtuu kodin ulkopuolella esimerkiksi oppilaitoksissa ja lounasravintoloissa. Ruokapalveluyrityksissä tarjottavan perunan laatu on noussut yhä merkittävämmäksi tuotemielikuvan muokkaajaksi. Lisäksi peruna kärsii tänä päivänä jossain määrin ravintokoostumuksellisesti virheellisestä mielikuvasta. Perunan hiilihydraattipitoisuuden ja sen verensokeria nostavaan vaikutukseen (glykeeminen indeksi) liittyen on tarjolla paljon harhaanjohtavaa tiedotusta. Perunan sisältämistä vitamiineista tiedotetaan myös liian vähän.

Markkinointiyhteistyö ruokaperuna-alalla on lisääntymässä, mutta se on edelleen liian vähäistä. Hajanaisen ja useista pienistä toimijoista koostuvan perunanmyyjäjoukon vastassa ovat kauppaketjujen suuret ostajat. Tuottajapuolen yhteistyön kehittämistarve näkyy selvästi myös tässä kehittämistarvekartoituksessa.

Myös perunakauppa kansainvälistyy. Perunan vienti on lisääntynyt tasaisesti 90-luvun loppupuolelta asti. Perunaa vietiin Suomesta ulkomaille vuonna 2003 lähes 15 milj. kg. Ruokaperunan vienti kohdistuu pääasiassa Ruotsiin, Norjaan ja Viroon. Myös siemenperunan vienti on viime vuosina kasvanut selvästi. Tärkeimpiä vientimaita ovat Venäjä, Ruotsi, Turkki ja Ranska. Siemenperuna-alan yritykset tekevät runsaasti kansainvälistä yhteistyötä, ja uusia vientimahdollisuuksia etsitään koko ajan. Suomalainen ruokaperunateollisuus joutuu kansainvälistymisen seurauksena kilpailemaan kotimaan kiristyvillä perunajalostemarkkinoilla halpoja tuontijalosteita vastaan. Esimerkiksi ranskanperunan tuonti on lähes kolminkertaistunut kymmenen vuoden aikana.

2.4 Aikaisempi kehittämistyö

PerunaRannikko -alueella on ollut meneillään useita suoraan peruna-alalle kohdentuvia tai jossain määrin sitä sivuavia kehittämishankkeita ja -toimia.

Siemenperunatutkimus

MTT Ruukki toteuttaa laajaa siemenperuna-alan tutkimusta. *Agrobiotekniikka siemenperunatuotannossa* -tutkimusohjelman koordinointi toteutetaan TE-keskusrahoitteisena. Tutkimusohjelmaan sisältyvät hankkeet (käynnistymisvaiheessa liki 20 kpl) pyrkivät tuloksiltaan parantamaan siemenperunan laatua, alan kilpailukykyä ja kansainvälistymistä. Lisäksi luodaan kansallinen ja kansainvälinen asiantuntija- ja sidosryhmäverkosto.

Ruokaperunan käyttölaatu

Ruokaperunan käyttölaadun hallinta -hanke oli Agropolis Oy:n, MTT:n ja ProAgria Oulun Maaseutukeskuksen yhteisesti toteuttama ruokaperunan laadunhallintamenetelmän kehittämishanke. Hanke jakaantui kahteen osa-alueeseen: kastelumenetelmien vertailu- ja käyttölaatu-hankeosioihin. Se toimi neljän maakunnan alueella, ja mukana oli kaikkiaan 50 tilaa. Yhteistyökumppaneina oli myös alueiden perunaa pakkaavia tai jatkojalostavia yrityksiä. Hankkeen puitteissa kehitetty käyttölaatuanalyysi on hyödyllinen työväline tilan tuotannon kehittämisen kannalta ja laatutakuu ostajalle.

Koulutus

Koulutus on noussut vastaamaan perunatoimialan tarpeisiin kehittää alan yritysten henkilöstön ja alueen viljelijöiden ammattitaitoa. Suoranaisesti peruna-alan tarpeista lähtevää koulutustarjontaa ei aikaisemmin ole ollut.

Ruukin maaseutuoppilaitos on järjestänyt viljelijän ammattitutkintoon valmentavaa perunakoulutusta. Koulutuksessa on keskitytty talous- ja tuotantoasioihin.

Oulun seudun Ammattikorkeakoulu on järjestänyt peruna-alan erikoistumisopinnot tarkoitettuna luonnonvara-alan opisto- tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneille. Koulutuksen tavoitteena oli antaa teoreettinen tietopohja ja riittävän vahva käytännön tuntuma perunantuotannosta, peruna-alasta liiketoiminta-alueena sekä perunasta elintarvikkeena ja tutkimuskohteena.

Laatujärjestelmät

Oulun yliopiston *Laatutilat 9001* -hankkeessa mukana olevien perunatilojen laatujärjestelmät päivitettiin ISO 9001 -standardin mukaiseksi, ja järjestelmiin lisättiin myös viljantuo- tanto sekä ympäristö- ja työturvallisuusosiot. Perunatilojen laatujärjestelmien luomista vietiin tämän jälkeen eteenpäin Oulunseutu Yrityspalvelujen *Region Food* -hankkeen puitteissa.

Farmtech

Oulunseutu Yrityspalvelut koordinoi *Yrittävä maaseutu – Oulunseutu* -hankkeen. Hankkeen *Farmtech* -osiossa etsittiin maatalousyrittäjien, elintarviketeollisuuden ja korkean teknologian rajapinnasta nousevia mahdollisuuksia. Tavoitteena oli kartoittaa, tunnistaa ja korjata maatalouden tuotantoprosessien ongelmakohtia siten, että tuotantoketjusta saadaan entistä toimivampi ja joustavampi. Tärkeimpinä yhteistyökumppaneina olivat maatilojen lisäksi elintarvikkeiden jatkojalostajat ja korkean teknologian yritykset.

Maasta markkinoille

Oulun yliopiston tuotantotalouden osaston toteuttamassa hankkeessa tavoitteena oli lähiruoan käytön edistäminen Oulun seudulla sekä ruokaperunan ja avomaavihannesten tuottajien, jalostajien ja asiakkaiden yhteistyön kehittäminen erityisesti logistiikan alueella. Hankkeen aikana toteutettiin avomaan vihannesviljelykoe, kartoitettiin tuottajien logistiikan ja hankintakriteereiden nykytila sekä pyrittiin kehittämään edellä mainittuja osa-alueita yhteistyöverkoston rakentamisella ja keskitetyn tilausjärjestelmän luomisella.

Yrityskohtaiset hankkeet

Alueella toimivat siemenperuna-alan yritykset ovat mukana mm. MTT:n toteuttamissa siemenperunan kehittämis- ja tutkimushankkeissa.

Keski-Pohjanmaan alue

ProAgria Keski-Pohjanmaan maaseutukeskuksen toteuttamissa *Farmarivalmennus- ja Farmarikoulutus* -hankkeissa keskeisenä toiminta-ajatuksena oli toisilta oppimisen periaate. Farmarivalmennus -hankkeessa viljelijät ja neuvojat muodostivat kehittämisrenkaita. Kehittämisen osa-alueita olivat mm. tilan talousvalmennus, työn tehostaminen, laatuvalmennus ja kasvintuotannon parhaat käytännöt.

Aikaisemmista Keski-Pohjanmaan alueella toteutetuista peruna-alan kehittämishankkeista mainittakoon *Sääseurantahanke*. Hankkeen aikana toteutettua sääseurantaa ja ruttoriskin ennustamista jatketaan sen päättymisen jälkeenkin maksullisena palveluna. Laatuvalmennusta Keski-Pohjanmaan perunatiloille on annettu aikaisemmin käynnissä olleiden *Peruna- ja Seuraava Askel* -hankkeiden kautta.

2.5 Toimintaympäristön muutosten asettamat haasteet tulevaisuudessa

Tulevaisuudessa PerunaRannikko -alueen tuotantoyksiköiden koko tulee todennäköisesti edelleen kasvamaan, ja samalla viljelijöiden määrä vähenee. Perunanviljely muuttuu yhä ammattimaisemmaksi ja liiketaloudellisesti johdetuksi toiminnaksi. Tilapäisen, ammattitaitoisen työvoiman saatavuus jatkossa vaikeutuu, ja työvaltaisena alana perunasektori kärsii

työvoimakustannusten jatkuvasta noususta. Tuotantokustannusten nousu asettaa lisäpainetta viljelyn kannattavuudelle.

Kuluttajien ostokäyttäytyminen ohjaa perunantuotantosektoria. Helppokäyttöisten perunatuotteiden kysyntä kasvaa, mikä asettaa haasteita perunan jatkojalostuksen kehittämiseksi. Koko peruna-alan täytyy tehdä yhteistyötä perunan imagon ja kulutuksen nostamiseksi.

Kauppan kansainvälistymisen myötä Suomeen tulee uusia kauppaketjuja ulkomailta ja kotimaiset ketjut laajentavat omaa markkina-alueaan. EU:n laajentuminen Itä-Euroopan voimakkaasti maatalousvaltaisiin maihin aiheuttaa painetta kotimaisille perunamarkkinoille. Kansainvälisyys asettaa omat vaatimuksensa myös asiantuntijoiden kouluttautumisen sekä yritysten ja organisaatioiden toiminta- ja muuttumiskyvyn suhteen. Kasvua on haettava kotimaan markkinoiden lisäksi maan rajojen ulkopuolelta. Erityisesti siemenperuna-alalla laajentuneilla sisämarkkinoilla voi avautua uusia mahdollisuuksia suomalaiselle osaamiselle. Siemenperunan kotimarkkinoiden kasvumahdollisuudet riippuvat siemenen käyttäjien eli perunanviljelijöiden menestymisestä omassa toiminnassaan. Sertifioitun siemenen käyttö voi lisääntyä vain, jos se on käyttäjien kannalta taloudellisesti kannattavaa.

Suomen ja koko EU:n maatalouspolitiikka on ollut voimakkaan muutoksen alla. Tukipolitiikka on ollut lyhytjänteistä ja epävarmuus heijastuu tuotantosektorin kautta koko ketjuun. Maataloustukien uudistus aiheuttaa paineita myös perunasektorille. Eniten muutoksia on tapahtunut tärkkelysperunasektorilla. PerunaRannikko -alueella tärkkelysperunantuotanto on vähäistä, mutta välilliset vaikutukset voivat tuntua myös muussa perunantuotannossa.

3 PerunaRannikko – perunantuotannon kehittämistarvekartoituksen tulokset ja tärkeimmät kehittämisalueet

3.1 Kehittämistarvekartoitus

Esiselvityskyselyn vastausprosentti oli 65 % (43 henkilöä). Vastaajista 28 % oli viljelijöitä ja loput muita alan toimijoiden tai sidosryhmien edustajia. Kehittämistarvekyselyyn sekä tarkempiin keskusteluihin on osallistunut edustajia mm. kummankin maakunnan neuvontajärjestöistä, tutkimusorganisaatioista, siemen-, ruoka- ja ruokateollisuusperuna-alojen yrityksistä, MTK:sta sekä perunahankkeiden vetäjistä.

Suurin osa vastaajista oli aikaisemmin ollut mukana jonkinlaisessa peruna-alan kehittämistoiminnassa. Vastaajien kokemukset toteutuneista hankkeista vaihtelivat. Kaikkien vastaajien mielestä hanketoiminta on alan kehittämisessä tärkeää tai kohtalaisen tärkeää, vaikka useilla vastaajista oli hanketoiminnasta myös huonoja kokemuksia. Kehittämistoiminta, johon vastaajat tulevaisuudessa olivat valmiita sitoutumaan, on lähtökohtaisesti vastaajien omaa yritystoimintaa edistävä ja palveleva toiminta. Toimijoista 65 % suunnitteli osallistuvansa johonkin yhteiseen hanketoimintaan lähitulevaisuudessa (v. 2004 aikana).

Hanketoiminnassa eniten negatiivisia kokemuksia aiheuttaneet asiat olivat puutteet tiedon kulussa, viljelijänäkökulman puuttuminen ja tulosten syntyminen hitaus. Hanketoiminnan hallinnointi koettiin myös työlääksi, byrokraattiseksi ja liikaa hankerahoitusta kuluttavaksi.

Peruna-alan yritykset miettivät nykyisin tarkkaan, millaiseen toimintaan osallistuvat ja sitovat resurssejaan. Yrityksillä on myös sisäisiä kehittämishankkeita, ja ne järjestävät useimmiten itse omien sopimusviljelijöidensä koulutusta. Kehittämistoiminta pitäisi kartoituksen pohjalta suunnata alan yhteistyön kehittämiseen, markkinointiin, tuotekehitykseen ja tuotantotekniikkaa sekä laatu- ja ympäristöasioita edistävään toimintaan. Kokonaisuutena kehittämisen tulee kohdistua tuotannon kannattavuuteen vaikuttaviin asioihin. Kannattavuuden turvaamiseksi on yhä enemmän kiinnitettävä huomiota työn tehokkuuteen, tuotantokustannusten kurissa pitämiseen ja tuotannon ohjaukseen. Yhteistoiminta on alalla tulevaisuudessa yhä varteenotettavampi vaihtoehto.

Laatuasiat nousivat kyselyssä yhdeksi tärkeimmistä kehittämiskohteista perunan kulutuksen lisäämiseksi ja tuotannon kannattavuuden turvaamiseksi. Laadusta keskusteltaessa tarkoitettiin sekä lopputuotteen että tilan toiminnan ja markkinoinnin laatua.

3.2 PerunaRannikko -alueen nelikenttäanalyysi (SWOT-analyysi)

PerunaRannikko -alueen perunantuotannon nelikenttäanalyysiin on koottu alueen perunatoimialan vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat kehittämistarvekartoituksessa keskeisimmiksi nousseiden vastausten pohjalta.

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perunanviljelyyn sopivat maat ja ilmasto • Viljelijöiden ammattitaito • Merkittävää alan yritystoimintaa alueella (Suomen siemenperunakeskus, Pohjoisen Kantaperuna, Raisio ruokaperunateollisuus) • Aktiivinen tutkimusasema (MTT Ruukki) • Puhtaus, High Grade-alue • Siemenperuna-alalla kansainväliset kontaktit <p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön vähyys • Ruokaperunasektorin hajanaisuus • Hallitsematon tarjonta • Ratkaisemattomat tautiongelmat • Lyhyt kasvukausi (kallis koneistus/tila) • Alue liikaa Vihannin tehtaan varassa • Suurkeittiöperunan laatu (tiedonpuute, ei yhtenäisiä laatukriteerejä) 	<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön lisääminen • Perunapakkausten monipuolistaminen ja tuotekehitys vähittäiskaupparektorille • Sertifioidun siemenen käyttöasteen lisääminen • Osaamispotentiaalin hyödyntäminen koko sektorilla • Viennin kasvu • Laadukas merkkituote (brändin luominen alueen perunalle) • Suurkeittiöperunan laatuketjun parantaminen <p>Uhkat</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU:n laajeneminen • Tuonti • Perunan kulutuksen väheneminen, ruokailutottumukset • Kasvitaudit
---	---

3.2.1 Vahvuudet käyttöön

PerunaRannikko -alueella on hyvät olosuhteet perunanviljelylle. **Maa ja ilmasto** ovat suotuisat. Perunantuotantoalan kasvattaminen alueella on mahdollista, mutta samalla täytyy pitää huolta maan kasvukunnosta. Vain parhaiden peltojen valitseminen tuotantoon, ravintetasapainosta huolehtiminen, lannoituksen optimointi ja monokulttuurin välttäminen ovat keinoja taata hyvälaatuisen perunan tuotanto alueella.

Perunantuotanto alueella on **ammattimaista**. Tilakoko ja tuotantokulttuuri ovat mahdollistaneet viljelijöiden ammattitaidon kehittymisen hyvälle tasolle. Osalla tiloista on käynnissä sukupolvenvaihdos, ja tärkeää onkin saada uusien tuottajien innostus ja ammattitaidon kehittäminen huippuunsa. Alueen viljelijöiden kehittymistä voivat olla vahvasti tukemassa tutkimusorganisaatiot sekä neuvonta- ja koulutussektori.

PerunaRannikko -alueen ehdoton vahvuus on **peruna-alan yritystoiminta**. Yritysten haussa oleva **osaamispotentiaali** tulisi ottaa tehokkaampaan hyötykäyttöön koko toimialal-

la. Yritystoiminnan lisäksi MTT Ruukin merkitys alueellisessa peruna-alan kehittämisessä on merkittävä. Alueellista ja elinkeinolähtöistä tutkimusta tulee tukea jatkossakin.

Suomalaisen siemenperunan markkinavaltti on **puhtaus**. Alueen pysymistä vapaana vaarallisista kasvintuhoojista täytyy yhteisvastuullisesti varjella. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevaa **High Grade -aluetta** ja sen imagollisia mahdollisuuksia ei markkinoinnissa ole vielä tarpeeksi hyödynnetty. Siemenperunasektorin tulisi aktiivisesti etsiä roolinsa kansainvälisellä siemenperunasektorilla ja panostaa siihen ydinosaamiseen, joka osoittautuu vahvaksi osaamisalueeksi.

3.2.2 Heikkouksien parantaminen

Yhteistyön vähyys tilojen kesken koettiin suurimmaksi heikkoudeksi PerunaRannikko -alueella. Sillä ymmärretään olevan myös suuri merkitys tuotannon kannattavuuteen. Alueen perunanviljelijöiden välille tulisi luoda enemmän ja toimivampaa yhteistyötä.

Hallitsematon tarjonta aiheuttaa ruokaperunamarkkinoille suuria hintavaihteluita vuosittain. Jos tarjonta saataisiin paremmin hallintaan ja markkinoilla olevan perunan ja sen hinnan seuranta tehokkaammaksi, voitaisiin löytää keinoja nykytilanteen parantamiseksi. Ruokaperunasektorin pitää yhteisvastuullisesti huolehtia markkinoistaan ja välttää hinnan polkemista. Laatuksiteerit tulisi täyttää huonompanakin markkinavuotena.

Erityisesti perunan **tauti**ngelmaan on paneuduttu PerunaRannikko -alueella. MTT:llä käynnissä oleva siemenperunan tutkimusohjelma sisältää useita alueen perunantuotannolle tärkeitä tutkimushankkeita. Tuotannon kannattavuuden, kasvun ja viennin kehittymisen edellytyksenä on laadukas ja mahdollisimman tautivapaa peruna.

Pohjoisesta sijainnistamme johtuva **lyhyt kasvukausi** on toisaalta heikkous. Kasvukauden pituuteen emme juuri voi vaikuttaa. Kuitenkin paikallisia eroja on, esimerkiksi Tyrnävällä kasvukausi on lähes yhtä pitkä kuin Tampereen seudulla. Kansainvälisesti pohjoisuus voi olla kilpailuvaltti. Kylmän talven ansiosta PerunaRannikko -alueella on vähemmän kasvintuhoojia kuin useilla Euroopan peruna-alueilla. Jatkossa tulee panostaa enemmän tutkimukseen pohjoisuuden vaikutuksista perunan ominaisuuksiin ja korostaa sen positiivisia vaikutuksia mielikuvien luomisessa.

Edelleen toimialan tulisi tehdä työtä löytääkseen sopivia lajikkeita ja oikeita viljelyteknisiä toimenpiteitä Suomen oloihin. Viljelijät ja peruna-alan yritykset, jotka kokeilevat ja ensimmäisinä ottavat uusia tekniikoita käyttöön, tekevät arvokasta työtä alan edistämiseksi. Tutkimus- ja neuvontasektorit voivat olla vahvana tukena tässä kehityksessä.

Suurkeittiöperunaa ei omana toimialanaan ole alan kehittämistoiminnassa huomioitu tarpeeksi. Kuoritun perunan kulutus kuitenkin kasvaa koko ajan. Erityisesti **kuoritun perunan laatuun** ja toimitusketjuun tulee jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota.

3.2.3 Mahdollisuuksien hyödyntäminen

Tuotekehityksen vähyys ja hitaus vaikuttaa siihen, että ruokaperuna jää helposti yhä enemmän jälkeen kilpailevista tuotteista kuten pastasta ja riisistä. Perunankulutuksen kasvattamista voidaan tukea jatkojalostuksen lisäämisellä, **ruokaperunapakkausten monipuolistamisella ja tuotekehityksellä**.

Sertifioidun siemenen käyttöasteen lisäämisen eteen on koko sektorin, viranomaiset mukaan lukien, tehtävä yhdessä työtä. Siemenperunan menekin kasvu tapahtuu ensisijaisesti kotimarkkinoiden kautta, mutta myös viennillä on mahdollisuuksia.

Vienti voi olla yksi merkittävä tuotantovolyymin kasvattaja PerunaRannikko -alueella tulevaisuudessa. Viennin menestyksekkään kasvattamisen edellytyksenä on markkinoinnillinen ja logistinen yhteistyö. Viennin edistämiseksi tulisi kehittää viljelijöiden vientivalmiuksia ja muodostaa yhteistoimintaa. Kansainvälisille markkinoille kannattaa pyrkiä vain hinta-laatusuhteeltaan hyvillä tuotteilla.

Suomalaisella peruna-alalla on hyvin vähän brändejä. Peruna-alalla on paljon mahdollisuuksia tuotemielikuvien luomiseen ja sen kautta lisäarvon tuottamiseen asiakkaille ja kuluttajille.

3.2.4 Uhkiin varautuminen

EU:n laajeneminen ja tuonti koettiin lähes kaikkien vastaajien keskuudessa uhkaksi suomalaiselle peruna-alalle. Suomalainen ruokaperuna ja perunajalosteet joutuvat kilpailemaan pastan ja riisin lisäksi edullisten tuontiperunatuotteiden kanssa. Kotimaisuus ja puhtaus eivät riitä kilpailuvaltiksi tuontituotteita vastaan. Tiloilla ja yrityksissä täytyy huolehtia siitä, että Suomessa pystytään jatkossa tuottamaan laadukasta perunaa kustannustehokkaasti ja hinnaltaan kilpailukykyisesti.

Suomen High Grade -alue on vapaa kaikista **vaarallisista kasvintuhoojista** ja muidenkin kasvintuhoojien esiintyminen on huomattavasti vähäisempää kuin esimerkiksi Keski-Euroopan peruna-alueilla. Tämän aseman menettäminen koettiin selvästi yhtenä suurimmista uhkakuvista kyselyyn vastanneiden joukossa. Koko peruna-alan olisi yhteisvastuullisesti toimittava niin, että tämä etu muuhun Eurooppaan nähden säilyisi jatkossakin.

4 PerunaRannikko -alueen visio ja toimenpide-ehdotukset

4.1 Visio

Kehittämistarvekartoituksen perusteella PerunaRannikko -alueen perunantuotannon visio voidaan määritellä seuraavasti:

PerunaRannikko -alue on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu perunantuotantoalue. Peruna-alan kehittäminen alueella on aktiivista, ja kaikki toimijat työskentelevät yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Tiedotus toimijoiden kesken on avointa ja aktiivista.

Viljelijät PerunaRannikko -alueella menestyvät toiminnassaan, ja yhteistyö viljelijöiden kesken on yleistä. Perunantuotantoketjun laatutyössä alueella on otettu huomioon koko perunan elinkaari pellolta pöytään. Suurtalouskeittiöille toimitettava peruna on hyvälaatuisia. Laatutyössä ovat mukana viljelijöiden ja jatkojalostajien lisäksi myös perunan ostajat ja käyttäjät. Markkinoita hallitaan niin, että ylituotantovuosinakin hinta pysyy kohtuullisen hyvänä.

Siemenperunan viljelyalueilla Pohjois-Pohjanmaalla ei esiinny vaarallisia kasvintuhoojia ja muidenkin kasvitautien esiintyminen on selvästi muuta Eurooppaa vähäisempää. Tautiongelmat ovat hallinnassa, ja alueella tehdään tutkimusta perunan laatuun vaikuttavista tekijöistä. Suomalaisen siemenperunan laatu ja PerunaRannikko -alueen osaamiskeskittymä ovat kansainvälisesti tunnustettuja.

Tuotekehitys perunatuotteiden osalta on aktiivista. Kuluttajille tarjotaan laadukkaita, helppokäyttöisiä perunatuotteita. Pakkauskokoja on tarjolla monipuolisesti, ja peruna on kaupassa houkuttelevasti esillä.

4.2 Konkreettiset toimenpide-ehdotukset

Kartoituksessa esille tulleisiin kehittämistarpeisiin pyrittiin vastaamaan toimenpide-ehdotuksilla, joita tässä on esitelty kuusi kappaletta. Esiselvityshankkeen puitteissa osa kehittämiskohteista vietiin myös hankesuunnittelun tasolle saakka.

4.2.1 Tutkimustiedon vienti tehokkaammin kentälle

Perunantuotannon kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen alueellisesti edellyttää mahdollisuutta käyttää tutkimuksesta syntyvää tietoa yritystoiminnan ja tuotannon apuvälineenä. Neuvontajärjestön välityksellä tieto on kaikkien viljelijöiden saatavilla. Tutkimusorganisaation kanssa tehtävä yhteistyö avaa neuvontasektorille paremman mahdollisuuden

päästä käsiksi kansainväliseen tutkimustietoon ja tuoda sen tarjoama hyöty kotimaan viljelijöiden tuotannon kehittämiseen.

4.2.2 Koneyhteistyön lisääminen perunatilojen välillä

Viljelijöiden välisen yhteistyön vähyys ja urautuneet toimintatavat koettiin usein yhtenä PerunaRannikko -alueen heikkoutena. PerunaRannikko -alueella yhä suuri osa ruokaperunasta tuotetaan, pakataan ja markkinoidaan yksin yhden tilan toimesta. Perunanviljelijöiden olisi lisättävä yhteistyötä, jotta kannattavuutta voitaisiin parantaa ja asiakkaiden tarpeisiin vastata myös tulevaisuudessa. Yhteistyön onnistuminen vaatii joustoa ja valmiutta muuttaa omia toimintatapojaan. Yhteistyötä aloitettaessa tulee kaikkien tehdä työtä yhteisen hyvän eteen ja tavoitteet on asetettava siten, että kaikki mukana olevat toimijat jollain aikajänteellä hyötyvät siitä. Tuottajien yhteistyön lisäämisen kannalla olivat myös kyselyyn vastanneet tuottajien asiakkaiden edustajat.

Kasvukauden aikaisen koneyhteistyön koetaan olevan yhä varteenotettavampi vaihtoehto. Jos tilan viljelykaluston koko kapasiteettia ei hyödynnetä tehokkaasti, kannattaa selvittää yhteiskoneiden tai urakoinnin mahdollisuudet. Koneyhteistyö on ensisijaisesti kiinni viljelijöistä, mutta esimerkiksi neuvontajärjestö voi olla tukena tilojen valitessa sopivia viljelytekniisiä toimintatapoja.

PalveluApaja.net on internetpalvelu, joka tarjoaa markkinapaikan koneurakointia tarjoaville yrityksille ja tiloille. PalveluApajan nettisivuilta peruna-alan urakointi- tai työpalveluita hakeva löytää helposti kaikki kyseistä työtä tarjoavat tahot.

4.2.3 Tuotekehitys

Tuotekehitys ja ruokaperunapakkausten monipuolistaminen ja uudistaminen olivat lähes kaikkien vastaajien mielestä tärkeitä kehittämiskohteita. Ruokaperuna- ja ruokateollisuusperuna-alalla tuotekehityksen tulisi painottua nimenomaan uusien pakkausten ja pakkauskojojen kehittämiseen sekä helppojen perunatuotteiden valmistamiseen. Tuotekehityksen tueksi kaivattaisiin selvitystä siitä, mitä pakkauskojoja kuluttajat nimenomaisesti toivovat. Siemenperuna-alalla tuotekehityksen painopisteitä ovat laatu ja perunan terveystuokohdat.

Tuotekehityksessä keskeisimpinä toimijoina pidettiin viljelijöitä, peruna-alan yrityksiä ja tutkimusta. Kotimaiset Kasvikset on valtakunnallisena organisaationa luonnollinen yhteistyökumppani koko alaa edistävässä kehittämistoiminnassa.

Keski-Eurooppa on perunan tuotekehityksessä paljon suomalaisia edellä. Opintomatkojen ja yritysvierailujen avulla suomalaiset peruna-alan toimijat voivat tutustua muiden maiden tuotekehitykseen ja etsiä Suomen markkinoille sopivia ratkaisuja.

MTT Ruukissa toimiva palvelulaboratorio tarjoaa viljelijöille ja yrityksille perunantuotantoon ja tuotekehitykseen liittyviä analysointipalveluja.

4.2.4 Suurkeittiöperunan laatuketju kuluttajalle

Suurkeittiöperunan osuus perunan kokonaiskulutuksesta on nousussa. Kuoritun perunan laatuun, markkinointiin ja toimituksiin tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota. Suuri osa suurtalouskeittiöiden ruokailijoista on tulevaisuuden kuluttajia, päiväkotijä- ja kouluikäisiä lapsia ja nuoria. Suurtalouskeittiöiden ostajat toivovat kuoritun perunan toimittajalta tasa- ja hyvälaatuista tuotetta, toimitusvarmuutta ja hyvää asiakaspalvelua. Kilpailulainsäädännön vaatimus julkisen sektorin hankinnoista määrää vahvasti useiden perunanhankkijoiden ostotoimintaa. Koko ketjussa pitäisi lisätä yhteistyötä ja luoda uusia laatukriteerejä, jotka voitaisiin ottaa huomioon tarjouksia ja valintoja tehtäessä. Kun laatu otetaan selvästi yhtenä osatekijänä huomioon toimittajan valinnassa ja hinnassa, se on kilpailutekijä ja antaa myös viljelijälle mahdollisuuden kehittää omaa toimintaansa pärjätäkseen paremmin kilpailutilanteessa.

4.2.5 Perunakoulutuksen organisoiminen

Koulutus nähdään yhtenä tärkeänä osatekijänä yksittäisten tilojen ja koko peruna-alan kehittämisen kannalta. Koulutustarjonnan tulisi olla tarpeesta lähtevää, hyvin koordinoitua ja ammattitaitosta. Jos yksi taho koordinoi alueella tapahtuvaa koulutusta, sen tarpeet tulevat paremmin kartoitetuksi ja päällekkäisyyksiltä välttytään.

Tässä kehittämistoiminnassa Ruukin maaseutuoppilaitos koulutusalan asiantuntijatahona profiloituu vastaamaan perunakoulutuksen järjestämisestä alueella. Kun yksi taho erikoistuu tarjoamaan perunakoulutusta, se mahdollistaa paremman yhteistyöverkoston syntyminen koulutuksen, tutkimuksen ja elinkeinoelämän välillä sekä paremmat resurssit integroida koulutukseen kansainvälistä tietotaitoa. Koulutuksen tarjoajan ja sen ympärille muodostuvan yhteistyöverkoston kyky vastata elinkeinoelämän tarpeisiin kasvaa. Ammattitaidon ja yhteyksien kehittymisen myötä Ruukin maaseutuoppilaitos voisi tulevaisuudessa tarjota peruna-alan koulutuspalveluja koko valtakunnan alueelle.

Koulutuksen uudelleen organisoiminen on koko alueen perunatoimialan etu. Koulutuksen järjestäjän tulisi saada tukea koko perunatoimialalta, jotta voitaisiin parhaalla mahdollisella tavalla kartoittaa koulutustarpeet. Koulutuksen järjestäjän pitäisi myös pystyä hyödyntämään sitä osaamis potentiaalia, jota alueen opetus-, elinkeino- ja tutkimussektorilla jo on. Olemassa olevat kansainväliset yhteydet tulisi myös mahdollisuuksien mukaan käyttää koulutuksen hyödyksi. Oulun seudun ammattikorkeakoululla on tärkeä rooli olla yhteistyössä Ruukin maaseutuoppilaitoksen kanssa suunnittelemassa ja rakentamassa peruna-alan koulutuskeskittymää.

4.2.6 Ruokaperunan viennin edistäminen

Yhtenä merkittävänä kasvumahdollisuutena Suomen perunasektorilla nähdään viennin kehittyminen. Yksittäiset ruokaperunatilat, pakkaamot ja perunayritykset ovat harjoittaneet vientitoimintaa jo pitkään. Esimerkiksi PerunaRannikko -alueella toimiva Luonnosta Oy:n tuotannosta lähes 60 % menee vientimarkkinoille Ruotsiin, Norjaan ja Viroon.

Viennin lisääntymisen eteen on tehtävä työtä jatkossakin. Lisääntyvän kansainvälisen kaupan haasteisiin voidaan paremmin vastata, kun tarjolla on koulutusta ja tukea vientimarkkinoiden tarpeisiin. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi kielitaito, vientimenettelyt, kasvintarkastuksen vaatimukset, ostajamaan vaatimukset tuotteelle ja logistiikka.

Ruokaperunasektorilla voimien yhdistäminen markkinoinnin ja logistiikan alalla ovat asioita, joihin tulisi kehittämistoiminnassa paneutua. Kansainvälisillä markkinoilla toimittaessa myyjä tarvitsee laadukkaan ja kilpailukykyisen tuotteen lisäksi markkinoiden tuntemusta, kontakteja ja kielitaitoa pystyäkseen menestyksekkäästi toimimaan siinä toimintakentässä.

4.3 Koko kehittämistoiminnan koordinoinnin tärkeys

Kaikkea peruna-alan kehittämistoimintaa tulee koordinoida tulevaisuudessa entistä tehokkaammin. Koko perunakentän etu on, että kehittämistoiminta on tarvelähtöistä ja koituu mahdollisimman tehokkaasti alueen viljelijöiden ja yritystoiminnan tueksi.

PerunaRannikko -alueella on runsaasti peruna-alan osaamista. Olisi tärkeää saada mahdollisuuksien mukaan paras osaaminen ja yhteistyöverkosto kehittämistoimien toteuttajaksi. Avoimella tiedotuksella koko kehittämiskentän kesken vältytään päällekkäisyyksiltä jo suunnitteluvaiheessa ja saadaan kaikkien ideat hyötykäyttöön.

Kehittämistoimintojen hyvä suunnittelu on peruna-alan yritysten ja viljelijöiden kannalta tärkeää. Erityisesti hanketoiminnan tulevaisuuden kannalta täytyy kiinnittää huomiota siihen, että yrittäjien antama aika ja panostus käytetään mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi. Tällä tavalla hankkeiden kiinnostavuus ja imago säilyy hyvänä.

Kirjallisuus

Bioforum Internet-sivut <http://www.bioforumoulu.org>.

Keski-Pohjanmaan liitto 2003. Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2003-2006. [WWW-dokumentti] http://www.keski-pohjanmaa.fi/tiedostot/Maakuntaohjelma___2003-2006.pdf /luettu 12.1.2004

Lavonen, A. 2001. Laatu perunan tuotanto. Tieto tuottamaan 95. Jyväskylä: Maaseutukeskusten Liitto. 112 s.

Maa- ja Metsätalousministeriön Tietopalvelukeskus (TIKE). Maataloustilastoja 2002. Internetissä: www.tike.mmm.fi/tilasto/maataloustilastoja.htm /luettu 13.1.2004

MTT Pohjois-Pohjanmaan tutkimusasema. Agrobiotekniikka siemenperunantuotannossa. Bioforum -esiselvitysraportti.

Oulun seudun Ammattikorkeakoulu (OAMK) 2004. Peruna-alan erikoistumisopinnot [WWW-dokumentti] http://foibe.otol.fi:8887/jjj/plsql/valinta_4.valintaperusteet_muut?koodi=25 /luettu 13.1.2004

Oulun yliopisto. Tuotantotalouden osasto. Maasta markkinoille hankesuunnitelma.

Peruna Suomi ry. 2004. Tilastoja.

Pohjois-Pohjanmaan liitto 2003. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2003-2006 Ehdotus joulukuun 2003. [WWW-dokumentti] <http://www.pohjois-pohjanmaa.fi/file.php?126> /luettu 12.1.2004

Pohjois-Pohjanmaan liitto 1999. Pohjois-Pohjanmaan maatilatalouden strategia 2000-2006. Oulu. [WWW-dokumentti] /luettu 8.1.2004

Pro Agria Oulun maaseutukeskus 2003. Pro Agria Oulun maaseutukeskuksen vuosikertomus 2002. Oulu.

Pro Agria Oulun maaseutukeskus 2004. [WWW-dokumentti] <http://www.oulu.maaseutukeskus.fi> /luettu 13.1.2004

Pro Agria Keski-Pohjanmaan maaseutukeskus 2004. Farmarivalmennus [WWW-dokumentti] http://www.maaseutukeskus.fi/kp/hankkeet_farmari.htm

Suomen siemenperunakeskus Oy 2004. [WWW-dokumentti] www.spk.fi /luettu 12.1.2004

MTT:n selvityksiä –sarjan kasvintuotanto -teemassa ilmestyneitä julkaisuja

- 123** PerunaRannikko. Perunantuotannon kehittämissuunnitelma – esiselvitys. *Markus, Virtanen, Joki-Tokola, Sipilä* (toim.). 23 s. 2006. Hinta 15 euroa.
- 122** Siemenperunan High Grade -alueiden tuotannolliset ja ilmastolliset perustiedot. Takalo, Muilu, Heikkinen, Virtanen, Joki-Tokola ja Sipilä (toim.). 26 s. 2006. Hinta 15 euroa.
- 120** Viljalajikkeiden herkkyys tautitartunnoille virallisissa lajikekokeissa 1999-2006. *Kangas* ym. 34 s. 2006. Hinta 15 euroa.
- 117** Turkislanta peltolannoitteena. *Kangas* (toim.). 33 s. 2006. (verkkojulkaisu osoitteessa: <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts117.pdf>).
- 105** Virallisten lajikekokeiden tulokset 1998-2005. *Kangas* ym. 210 s. 2006. Hinta 25 euroa.
- 96** Viljalajikkeiden herkkyys tautitartunnoille virallisissa lajikekokeissa 1998-2005. *Kangas* ym. 33 s. 2005. Hinta 15 euroa.
- 83** Virallisten lajikekokeiden tulokset 1997-2004. *Kangas* ym. 193 s. 2005. Hinta 25 euroa.
- 75** Viljalajikkeiden herkkyys tautitartunnoille virallisissa lajikekokeissa 1997-2004. *Kangas* ym. 31 s. 2004. Hinta 15 euroa.
- 73** Luomumansikan viljelytekniikan kehittäminen. *Kivijärvi* (toim.) 44 s. 2004. (verkkojulkaisu osoitteessa <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts73.pdf>)
- 55** Virallisten lajikekokeiden tulokset. 1996-2003. *Kangas* ym. 219 s. 2004. Hinta 25 euroa.
- 56** Lapin luomutuotanto. Luomumaatilan mahdollisuudet arktisella alueella. *Pallari & Korva-Hyötylä*. 50 s. 2004. Hinta 20 euroa.
- 48** Viljalajikkeiden taudinalttius virallisissa lajikekokeissa 1996 - 2003. *Kangas* ym. 29 s. 2003. Hinta 15 euroa.

Verkkojulkaisut osoitteessa <http://www.mtt.fi/julkaisut/mtts.html>

MTT:n selvityksiä 123

